

F. SCOTT FITZGERALD

Tandră e noaptea

Traducere din limba engleză, note,
prefață și tabel cronologic de
MIHNEA GAFIȚA

CORINT

CLASICI AI LITERATURII

CAPITOLUL I

Pe țărmul atât de plăcut al Rivierei franceze, cam pe la jumătatea drumului dintre Marsilia și frontiera italiană, se înalță un hotel mare, mândru și trandafiriu colorat. Palmieri cu atitudini respectuoase îi răcoresc fațada îmbujorată, iar dinaintea lui se întinde o porțiune scurtă de plajă, care-ți ia ochii. În ultima vreme, a devenit un refugiu de vară pentru notabilități și oameni la modă; cu numai un deceniu în urmă, era ca-și-părăsit, după ce clientela formată din englezi îi pleca spre nord, în aprilie. Astăzi, multe bungalouri stau ciorchine în jurul lui, dar, la începuturile narațiunii de față, cel mult o duzină de vile dărăpănate își arătau acoperișurile vechi, precum niște nuferi de apă în marea de pini înghesuși între *Hôtel des Étrangers*¹, al lui Gausse, și orașul Cannes, situat la o distanță de opt kilometri.

Hôtel-ul și plaja lui ca un covoraș de rugăciune bronzat-și-nu-prea făceau corp comun. Dimineața-devreme, când se vedea până la Cannes, cu toată depărtarea, nuanțele de roz și crem ale fortificațiilor străvechi, vânăutul Alpilor care străjuiau granița italiană se răsfrângeau peste mare și dăinuiau, fremătătoare, în undulațiile și cercurile trimise în sus de plantele marine, prin apa clară, de la mică adâncime. Înainte de ora opt, un bărbat cobora pe plajă, într-un halat de baie albastru, și, după o îndelungată familiarizare preliminară a propriei persoane cu apa rece,

¹ „Hotelul Străinilor” (în lb. franceză în original). Modelul pentru *Hôtel*-ul lui Gausse a fost *Grand-Hôtel du Cap*, situat la Cap d’Antibes, chiar în vârful acelei peninsule.

după multe gemete și respirații sonore, se bălăcea în mare preț de un minut. După ce pleca, plaja și golful rămâneau tăcute încă o oră. Nave comerciale înaintau anevoie spre apus, pe linia orizontului; ajutori-de-ospătari se strigau între ei în curtea *Hôtel*-ului; roua se zvânta pe crengile pinilor. După acea oră, motoare de tot felul începeau să se audă claxonând, în timp ce coborau pe drumul care șerpuia de-a lungul munților ziși *Maures*, nu foarte înalți, care despart litoralul de Franța provensală autentică.

La vreun kilometru și jumătate de țărmul mării, unde pinii le fac loc plopilor prăfoși, se află o haltă feroviară izolată, de la care, într-o dimineață de iunie din anul 1925, un faeton a venit, cu o femeie și cu fiica ei, până jos la *Hôtel*-ul lui Gausse. Pe chipul mamei, se vedea o drăgălășenie în curs de ofilire, care avea să fie curând brăzdată de capilare plesnite; arbora o expresie deopotrivă calmă și vigilentă, dar la modul plăcut. Și totuși, ochiul ți se muta repede la fiica ei, care părea să aibă magie în palmele rozalii și în obrajii aprinși de o flacără fermecătoare, precum roșeața palpitantă a copiilor, după ce-și fac baia rece, seara. Fruntea elegantă i se înălța ușor către locul unde părul, mărginind-o ca un scut heraldic, răbufnea în cârlionți, bucle și șuvițe care de un blond-cenușiu, care de-a dreptul aurii. Avea ochii mari, luminoși, umezi și sclipitori, iar culoarea din obraji era una reală, izbucnind la suprafață din forța și tinerețea inimii care-i pompa de zor. Trupul îi plutea cu delicatețe peste ultima etapă a copilăriei – se apropia de optsprezece ani și de plenitudine, dar încă mai părea stropită de rouă.

Când marea și cerul s-au ivit mai jos de ele, sub forma unei linii subțiri, fierbinți, mama s-a pronunțat:

— Ceva îmi spune că n-o să ne placă locul ăsta.

— Eu vreau să merg înapoi acasă oricum, a răspuns fata.

Vorbeau amândouă cu însuflețire, dar se vedea clar că le lipsea o direcție anume – de unde și o senzație de iritare –, plus că nu le-ar fi mulțumit orice direcție. Ceea ce căutau era o exaltare

profundă, însă nu fiindcă ar fi simțit nevoia stimulării unor nervi blazați, ci cu aviditatea unor școlari premianți, care-și merită pe deplin vacanțele.

— Stăm trei zile și apoi mergem acasă, a zis mama. O să telegrafiez chiar acum după bilete de vapor.

La *Hôtel*, fata s-a dus și-a confirmat rezervarea într-o franceză idiomatică, dar mai degrabă seacă, de parcă ar fi fost ceva învățat pe dinafară. După ce și-au luat în primire camera de la parter, a ieșit în lumina orbitoare a ferestrelor înalte, iar de acolo, a făcut câțiva pași pe veranda de piatră, care se întindea pe toată lungimea *Hôtel*-ului. Mergând, afișa postura unei balerine, adică nu-și lăsa greutatea pe șolduri, ci părea suspendată, de undeva dintre omoplați. Acolo, în afară, soarele fierbinte a lăsat-o, practic, fără umbră, așa că fata s-a retras – era prea luminos totul, ca să vadă ceva. La cincizeci de metri depărtare, Mediterana își etala culorile sub razele brutale; mai jos de balustradă, un Buick decolorat se cocea pe alea din fața *Hôtel*-ului.

Adevărul este că, din toată zona, singură plaja mustea de viață. Trei bone englezoice stăteau pe scaune și croșetau modelele desuete ale Angliei victoriene¹ – modelele anilor patruzeci, ale anilor șaizeci, ale anilor optzeci ai secolului anterior – în pulovere și ciorapi, totul pe ritmul unor bârfe la fel de formalizate ca niște incantații; mai aproape de mare, vreo douăsprezece persoane se adunaseră sub umbrele vărgate, în timp ce copiii lor, cam tot atâția, ori fugăreau peștii deloc intimidăți, prin apele care le ajungeau până la genunchi, ori stăteau întinși pe nisip, goi-puşcă, lucind la soare de la uleiul de nucă de cocos, cu care le fusese unsă pielea.

Când Rosemary a coborât pe plajă, un băiat de doisprezece ani a trecut în fugă pe lângă ea și s-a repezit în mare, strigând

¹ Adică, din perioada reginei Victoria (1819–1901), care a domnit șaizeci-și-patru de ani, din 1837 până în 1901.

exuberant. Simțindu-se scrutată de privirile insistente ale unor chipuri străine, și-a dat jos halatul de baie și i-a urmat exemplul băiatului. A plutit câțiva metri cu fața în jos, după care, găsind că apa nu era deloc adâncă, s-a ridicat, nesigură pe ea, și-a înaintat greoi, trăgându-și picioarele subțiri ca pe niște greutateți care întâmpinau rezistența mării. Când i s-a înălțat până mai sus de talie, s-a uitat în urmă, către țarm: un bărbat chel, cu monoclu și cu o pereche de colanți¹, cu pieptul plin de smocuri de păr scos în afară, cu buricul încrețit supt înăuntru, o privea cu mare atenție. Dacă Rosemary i-a întors privirea, bărbatul și-a lăsat monoclul să i se piardă în stufoșenia caraghioasă a pieptului, apoi și-a turnat ceva dintr-o sticlă pe care o ținea în mână.

Rosemary și-a culcat fața peste apă și a înotat până la platforma plutitoare, într-un craul cam sacadat, în patru timpi. Marea tindea să și-o facă a ei, o trăgea în jos cu blândețe, ca s-o apere de căldură, i se amesteca în păr și-i umplea cavitățile corpului. Fata s-a răsucit în ea o dată, și încă o dată, îmbrățișând-o, făcându-se una cu apa. Când a reușit să ajungă la platformă, nu mai avea suflu, dar o femeie bronzată, cu dinți foarte albi, s-a uitat la ea de sus în jos, așa că Rosemary, dintr-odată conștientă de albeața frustă a propriului corp, s-a întors pe spate și s-a lăsat să plutească liber spre țarm. Când a ieșit, bărbatul păros, care era tot cu sticla în mână, i-a spus:

— Auziți, dincolo de platformă, au rechini pe-aici – greu de stabilit de ce naționalitate era, dar vorbea englezește cu o vagă târăgănare, tipic oxfordiană. Chiar ieri au sfâșiat doi mateloți britanici din *flotte*, la Golfe-Juan².

¹ Costumele de baie pentru bărbați din anii 1920 aveau câte o pereche de colanți până la jumătatea gambei în partea de jos, iar în cea de sus, câte un tricou cu mâneci scurte, din jersey.

² Stațiune maritimă de pe Riviera, unde a debarcat Napoleon în 1815, după ce a părăsit exilul de pe insula Elba și a revenit în Franța, să-și recapete tronul.

— Doamne! a exclamat Rosemary.

— Sunt atrași de ce deversează vasele din *flotte*.

Uitându-se la ea cu priviri sticloase, ca să-i dea de înțeles că nu făcuse altceva decât s-o avertizeze, bărbatul s-a retras cu doi pași mici, după care, și-a mai turnat o dată din sticlă.

Conștientă de sine, dar nu la modul neplăcut, de vreme ce atenția mai-tuturor se îndreptase către ea în timpul acelei scurte conversații, Rosemary s-a uitat după un loc unde ar fi putut să se așeze. De bună seamă, fiecare familie avea în posesie porțiunea de nisip aflată în vecinătatea imediată a propriei umbrele; plus că se mai făceau și multe vizite și se vorbea în și din toate direcțiile – adică, era o întregă atmosferă de comunitate, pe care ar fi fost dezagreabil din partea ei s-o tulbure. Ceva mai sus, unde plaja era presărată cu pietre și alge moarte, se afla un grup ai cărui membri aveau la fel de albă pielea cum era și a ei. Aceia stăteau întinși sub niște parasolare mici, de mână, în loc de umbrele mari, de plajă, fiind mai puțin de-ai locului – evident. Între oamenii mai tuciuarii și cei mai alburii, și-a găsit și Rosemary un loc, unde și-a întins halatul de baie direct pe nisip.

Stând așa, culcată pe spate, mai întâi vocile lor i-au ajuns la urechi, după care le-a simțit pașii fofilându-se pe lângă trupul ei și umbrele trecând printre soare și ea însăși. Respirația unui câine iscoditor i-a dat o senzație de căldură și nervozitate pe gât în jos – își simțea pielea vag fierbându-i de căldură și auzea clipocitul surd al valurilor care se spărgeau. Brusc, urechea ei a reușit să distingă mai multe voci separate; așa a devenit conștientă că se vorbea disprețuitor despre cineva, c-ar fi fost „ăla din partea de nord” care, cu o noapte înainte, răpise un ospătar dintr-o cafenea de la Cannes, cu intenția să-l taie în două cu fierăstrăul. Cea care spusese povestea era o femeie cu părul alb, în rochie lungă de seară – evident, rămasă îmbrăcată așa după seara din ajun, de vreme ce mai avea încă o tiară prinsă de cap și o biată orhidee deznădăjduită, care trăgea să-i moară pe umăr. Simțindu-se

cuprinsă de o vagă antipatie față de acea femeie și de anturajul ei, Rosemary s-a întors cu fața în partea cealaltă.

Acolo, cel mai aproape de ea, stătea întinsă pe burtă o femeie tânără, sub un acoperiș de umbrele, și întocmea o listă de lucruri, dintr-o carte pe care o ținea deschisă pe nisip. Își trăsesese costumul de baie de pe umeri, și spinarea ei rumenită, de un maroniu cu nuanțe de oranj, care contrasta cu un șirag de perle de culoare crem, lucea în soare. Avea o față și aspră, și frumoasă, și demnă de milă. Ochii ei s-au întâlnit cu ai fetei, dar n-au și văzut-o pe Rosemary. Dincolo de ea, era un bărbat arătos, cu o șapcă de jocheu și niște colanți cu dungi roșii; apoi, femeia pe care o văzuse, totuși, Rosemary pe platforma plutitoare și care i-a întors privirea, văzând-o iar; apoi, un bărbat cu o figură prelungă și un cap leonin auriu, fără pălărie, cu o pereche de colanți albaștri, care vorbea foarte serios cu un tânăr de origine inconfundabil hispanică, în colanți negri, amândoi culegând bucățele de alge de pe nisip. S-a gândit, Rosemary, că erau, cel mai probabil, americani, dar ceva îi făcea să pară altfel decât americanii pe care-i cunoscuse ea în ultima vreme.

Nu i-a trebuit mult, ca să realizeze că bărbatul cu șapca de jocheu dădea un mic spectacol mut în fața grupului său; cu un aer grav, se mișca de jur împrejurul unei greble, prefăcându-se că îndeparta pietrișul, dar dezvoltând, concomitent, o satiră ezoterică oarecare, menținută în suspensie de chipul său grav. Ramificațiile ei, oricât de vagi, deveniseră hilare, până când ceva din ce spusese a stârnit un hohot de râs. Chiar și cei care, la fel ca Rosemary, erau prea departe ca să și audă ce se vorbea, tot și-au îndreptat brusc antenele atenției într-acolo, până când singura persoană de pe toată plaja, rămasă în afara șaradei, a fost acea tânără cu șiragul de perle. Poate din modestie și nedorind să se bage, ea a reacționat, la fiecare salvă de râsete, aplecându-se și mai mult asupra listei la care lucra.

Bărbatul cu monoclu și cu sticla în mână a luat cuvântul brusc, de pe cerul care până atunci o acoperise pe Rosemary:

— Sunteți o înotătoare grozavă, i-a spus, la care, ea n-a știut ce să-i răspundă. Minunat. Numele meu e Campion. Este aici o doamnă care spune că v-a văzut la Sorrento¹, săptămâna trecută, care știe cine sunteți și-ar vrea foarte mult să vă cunoască.

Uitându-se în jur și mascându-și lipsa de chef, Rosemary a văzut că nebronzatii așteptau. Fără nicio tragere de inimă, s-a ridicat și s-a dus către ei.

— Doamna Abrams... doamna McKisco... domnul McKisco... domnul Dumphry...

— Știm cine sunteți, a intervenit femeia în rochie de seară. Sunteți Rosemary Hoyt², și v-am recunoscut la Sorrento, și l-am întrebat pe recepționistul de la *Hôtel*, și cu toții credem că sunteți o persoană de-a dreptul minunată, și-am vrea să știm de ce nu vă-ntoarceți în America, să mai faceți încă un film la fel de minunat.

Cu toții au făcut un gest superfluu, de a se da la o parte, ca să aibă și ea loc să stea. Femeia care o recunoscuse nu era evreică, așa cum i-ar fi sugerat numele – Abrams. Era genul de persoană în etate, care „se ține bine” și pe care o anumită impermeabilitate la orice experiență și o bună digestie o mențin practic neschimbată și în generația următoare.

— Voiam să vă prevenim că nu e bine să vă ardeți încă din prima zi, i-a spus aceeași femeie în continuare, cu un aer voios. Pentru că aveți o piele va-lo-roa-să. Dar se pare că e-atâta formalism fără sens pe-această plajă, încât nu știam dacă vă supărați sau nu.

¹ Stațiune maritimă din sudul Italiei, situată în golful Napoli, nu departe de muntele Vezuviu.

² Modelul feminin care stă la baza personajului a fost actrița Lois Moran (1909–1990), pe care autorul a cunoscut-o și admirat-o la Hollywood, în 1927, când ea avea chiar optsprezece ani. Mai târziu, Lois Moran a povestit că mama ei fusese de față la toate întâlnirile dintre ea și scriitor, pe atunci în vârstă de treizeci-și-unu de ani.

CAPITOLUL II

— Ne-am gândit că poate sunteți parte a intrigii, a zis doamna McKisco, care era o tânără drăguță, cu ochii pleoștiți, dar atât de încordată, încât avea darul să descurajeze. Nu știm cine-i parte a intrigii, a continuat ea, și cine nu e. Un bărbat cu care soțul meu se purtase mai mult decât frumos, până la urmă, s-a dovedit a fi un personaj principal – eroul secund, practic.

— Intrigă? s-a mirat Rosemary, ne-prea-înțelegând. Există o intrigă?

— Draga mea, *nu știm!* a zis doamna Abrams, cu un râs înfundat convulsiv, de femeie corpolentă. Noi nu suntem parte a ei. Suntem galeria.

— Mama Abrams este o intrigă-n sine! a remarcat domnul Dumphry, un tânăr efeminat, cu o claie de păr blond, iar Campion și-a scuturat monoclul către el, zicând:

— Hai, Royal, nu fi așa de aspru la vorbe!

Rosemary s-a uitat la ei toți cu o senzație de neplăcere și cu părere de rău că mama ei nu coborâse pe plajă odată cu ea. Nu-i plăceau acești oameni, mai ales dacă făcea o comparație nemijlocită între ei și ceilalți, de la capătul opus al plajei, care i se părușeră interesanți. Mama, cu darul ei de sociabilitate modest, dar viguros, le scotea pe amândouă, rapid și ferm, din situațiile dezagreabile. Dar ea, Rosemary, devenise o celebritate doar de șase luni, și, câteodată, manierele franțuzești din adolescența ei timpurie și cele democratice, americane – acestea din urmă

suprapuse – îi creau o anumită stare de confuzie și-i jucau feste în legătură cu exact asemenea lucruri.

Domnul McKisco, un bărbat costeliv, de treizeci de ani, genul roșcat-și-pistruiat, nu găsea deloc amuzant subiectul „intrigii”. Până atunci, se uitase fix înspre mare; acum, după o scurtă privire adresată soției lui, s-a întors către Rosemary și-a vrut să afle de la ea, pe un ton agresiv:

— Sunteți de mult aici?

— Numai de-o zi.

— A...

Simțind, evident, că subiectul se schimbase cu totul, s-a uitat, rând pe rând, la toți ceilalți.

— Aveți de gând să stați toată vara? s-a interesat doamna McKisco, în schimb, cu un aer inocent. Dacă da, puteți urmări desfășurarea intrigii.

— Pentru Dumnezeu, Violet, renunță la subiectul ăsta! s-a răstit soțul ei. Găsește o glumă nouă, pentru numele lui Dumnezeu!

Doamna McKisco s-a răsucit către doamna Abrams, respirând sonor, și-a zis:

— Are nervi...

— N-am nervi, a contrazis-o domnul McKisco. Întâmplarea face să n-am nervi chiar deloc.

Se vedea limpede că ardea – i se răspândise o fierbințeală cenușie peste față, dizolvându-i tot ce însemna expresivitate într-o amplă mină anostă. Devenind conștient brusc de propria-i condiție, s-a ridicat să intre în apă, urmat îndeaproape de soția lui. Profitând și ea de șansa ivită, Rosemary s-a luat după ei.

Domnul McKisco a tras aer adânc în piept, a plonjat în apa de mică adâncime și-a început să plesnească Mediterana cu brațele țepene, intenționând, mai mult ca sigur, să sugereze că înota în stil craul – dar, când respirația nu l-a mai ajutat, s-a ridicat în picioare și-a privit în jur, cu aerul oarecum surprins că linia țăr-mului încă se mai vedea.

— N-am învățat nici până acum să respir. Și n-am înțeles niciodată prea bine cum se face, a zis, și s-a uitat iscoditor la Rosemary.

— Cred că se dă aerul afară sub apă, i-a explicat ea. Și la fiecare al patrulea timp, se răsuțește capul într-o parte, după o nouă gură de aer.

— Respiratul e partea cea mai grea pentru mine. Mergem până la platforma plutitoare?

Bărbatul cu cap leonin stătea deja întins pe platformă, care se legăna înainte și înapoi, după cum și apa se mișca. Doamna McKisco a întins mâna să se apuce de ea, în care moment, o zvâcnitură la care nu se așteptase a lovit-o brutal peste braț. Simțind izbitura, bărbatul a sărit în sus și i-a întins un braț, ca s-o ajute să urce la bord.

— Mă temeam să nu vă lovească, i-a spus, pe un ton coborât și timid.

Avea unul dintre cele mai triste chipuri, din câte văzuse vreodată Rosemary, niște pomeți proeminenți, ca de indian, o buză de sus prelungă și niște ochi enormi, de un auriu-închis, adânciți în orbite. Rostise vorbele din colțul gurii, ca și cum ar fi sperat ca ele să-i ajungă doamnei McKisco la urechi pe o cale ocolită și neostentativă. După nici un minut, se lăsase deja în apă și corpul său lung, nemișcat, plutea pe spate către țarm.

Rosemary și doamna McKisco se uitau după el. Când avântul inițial i s-a consumat, s-a răsucit brusc pe burtă, coapsele subțiri i s-au ridicat deasupra nivelului apei, și-a dispărut cu totul, nelăsând în urmă aproape niciun fir de spumă.

— Bun înotător, a comentat Rosemary, la care, doamna McKisco i-a replicat, surprinzător de violent:

— Da, bine, dar un muzician mizerabil.

Apoi s-a întors către soțul ei, care, după două tentative nereușite, izbutise, cum-necum, să se urce pe platformă și, regăsindu-și echilibrul, a vrut să schițeze un fel de vultură compensatorie, dar n-a reușit decât să se dezechilibreze iar.

— Ziceam că Abe North¹ o fi un bun înotător, dar este un muzician mizerabil, i-a explicat soția.

— Mda, s-a declarat de acord McKisco, fără chef – era clar că-i crease o lume soției lui, în care-i îngăduia libertăți, dar puține.

— Antheil² e preferatul meu, a zis doamna McKisco, uitându-se la Rosemary și întorcându-se provocator spre ea. Antheil și Joyce. Nu-mi vine a crede c-ați auzit prea des, la Hollywood, acolo, despre oameni de acest soi, dar soțul meu a scris prima critică despre *Ulise*³ publicată vreodată în America.

— Îmi pare rău că n-am o țigară, a zis domnul McKisco, perfect calm. Asta mi se pare mai important acum.

— Știe dedesubturi – nu ești de acord, Albert?

Vocea i s-a oprit brusc. Femeia cu perlele se alăturase celor doi copii ai ei în apă, iar Abe North a ieșit la suprafață de sub unul dintre ei, precum o insulă vulcanică, ridicându-l pe umeri. Copilul a țipăt, cât de spaimă, cât de bucurie, în timp ce mama lui se uita la toată scena cu o liniște minunată pe chip, dar fără urmă de zâmbet.

— E, cumva, soția lui? a întrebat Rosemary.

— Nu, ea e doamna Diver. Și ei nu stau la *Hôtel*, a zis Violet McKisco, neluându-și ochii fotografici de pe chipul femeii cu perlele. După o scurtă pauză, s-a întors și-a întrebat-o vehement pe Rosemary: Ați mai fost pân-acum în străinătate?

¹ Modelul care stă la baza personajului a fost prozatorul și umoristul american Ring W. Lardner (1885–1933), bun prieten cu autorul și care era, și el, alcoolic, așa cum se va dovedi a fi și Abe North.

² George Antheil (1900–1959), compozitor american modernist, de origine germană.

³ Romanul *Ulysses*, de James Joyce (1882–1941), a fost publicat mai întâi în foileton, în revista americană *The Little Review* („Revista mică”), din martie 1918 până în decembrie 1920, iar în volum, pentru prima oară, la Paris, în februarie 1922, când autorul împlinea patruzeci de ani. Deci, era destul de recent în 1925, când se petrec evenimentele descrise aici.

— Da... La Paris, la școală.

— Aha! Probabil că știți, atunci, că, dacă vreți să vă simțiți bine aici, trebuie să cunoașteți niște familii franțuzești autentice. Oamenii ăștia, ce-nțeleg ei din toată povestea? – și-a făcut semn către țărșm, cu tot umărul stâng. Nu fac altceva, decât să stea unii lângă alții, în biseriçute. Noi, bineînțeles, am venit cu scrisori de recomandare și-am făcut cunoștință cu cei mai buni scriitori și artiști francezi de la Paris. Așa că totul a fost minunat.

— Sunt convinsă c-a fost.

— Soțul meu, știți, își termină primul roman.

— A, chiar așa? s-a mirat Rosemary, fără să se gândească la ceva special, doar întrebându-se dacă mama ei reușise măcar să doarmă pe-o asemenea căldură.

— Urmează ideea din *Ulise*, a continuat doamna McKisco. Numai că, în loc să se petreacă în douăzeci-și-patru de ore¹, la soțul meu se petrece într-o sută de ani. Ia un aristocrat francez, bătrân și decăzut, și-l pune în contrast cu era mecanizării...

— Ah, pentru Dumnezeu, Violet, n-o să te-apuci acuma să spui la toată lumea care-i ideea cărții mele, a protestat McKisco. Nu vreau s-ajungă s-o știe toți, înainte să fie publicat romanul.

Rosemary s-a întors pe țărșm înot, iar acolo și-a tras halatul de baie peste umerii deja înroșiți și s-a întins iar la soare. Bărbatul cu șapcă de jocheu mergea de la umbrelă la umbrelă, ducând o sticlă și niște păhărele. Îndată, el și prietenii lui s-au însuflețit și s-au alăturat unii altora, până au ajuns cu toții sub o singură alăturare de umbrele – iar ea și-a dat seama că unul dintre membrii grupului urma să plece și că beau cu toții câte o ultimă înghițitură de ceva pe plajă. Până și copiii înțeleseseră că sub acea mare umbrelă se întâmpla ceva incitant și se întorseseră cu fața în direcția ei. Avea impresia, Rosemary, că totul pleca de la bărbatul cu șapcă de jocheu.

¹ În *Ulise*, totul se desfășoară în cursul zilei de 16 iunie 1904.

Ora prânzului domina marea și cerul – până și linia albă care era orașul Cannes, la opt kilometri depărtare, se topise într-un miraj a tot ce era proaspăt și rece. Un velier cu pânzele roșii, umflate ca pieptul unui măcăleandru, parcă remorca un șuvoi de apă din marea exterioară, mai închisă la culoare. S-ar fi zis că nu exista viață nicăieri, pe toată acea întindere de coastă, numai sub lumina soarelui filtrată de multele umbrele, unde ceva se petrecea, cu siguranță, în tot învălmășagul de culori și murmure.

Campion a venit până lângă ea și s-a oprit la doi pași. Rosemary a închis ochii și s-a prefăcut adormită; pe urmă, i-a întredeschis și-a zărit doi stâlpi tulburi, încețoșați – două picioare. Bărbatul a încercat să se mute, ușor-ușor, în dreptul unui nor de culoarea nisipului, dar norul s-a pierdut în imensitatea cerului fierbinte. Rosemary a adormit de-adevăratelea.

S-a trezit learcă de sudoare, pe plaja de pe care plecase toată lumea, cu excepția bărbatului cu șapcă de jocheu, care strângea ultima umbrelă. A rămas întinsă pe spate, mijindu-și ochii și cli-pind. El s-a apropiat de ea și i-a spus:

— Aveam de gând să vă trezesc, înainte să plec. Nu-i bine să vă ardeți prea tare chiar de la început.

— Mulțumesc, a zis Rosemary și s-a uitat în jos, la picioarele ei stacojite. Dumnezeu! a exclamat, apoi a izbucnit în râs, invitându-l pe el să-i spună ceva.

Dar Dick Diver se îndepărtase deja și ducea un cort și un parasol către un automobil care aștepta mai sus, așa că ea s-a dus înapoi în apă, să se clătească de sudoare. El s-a întors și-a strâns o greblă, o lopată și-o sită, pe care le-a dosit într-o crevasă a unei stânci. Apoi s-a uitat în susul și-n josul plajei, ca să verifice dacă mai lăsase ceva neadunat.

— Știți cumva ce oră este? l-a întrebat Rosemary.

— Aproape unu-și-jumătate.

S-au întors amândoi cu fața către mare și-au admirat priveliștea împreună, câteva momente.

— Nu e rea ora, s-a pronunțat Dick Diver. Nu este una dintre cele mai rele ore ale zilei.

S-a uitat la Rosemary, și ea, preț de-o clipă, s-a cufundat în lumile albastre și lucitoare ale ochilor lui, doritoare și încrezătoare. Pe urmă, el și-a săltat pe umăr ultimul obiect pe care-l mai avea de cărat și-a luat-o în sus către mașină, iar ea s-a strecurat afară din apă, și-a scuturat halatul de baie și s-a îndreptat la pas către *Hôtel*.